

Nr 80.

Av herr **Johansson** i Uppmälby m. fl., om skrivelse till Kungl. Maj:t angående upphävande av Åkers styckebruks nyttjanderätt till viss allmänningsskog.

Vid 1921 års riksdag väckte undertecknad en motion (nr 123) i andra kammaren, vari hemställdes om upphörande av den rätt Åkers styckebruk hittills ägt att begagna den mot rekognition anslagna allmänningsskogen i Åker, Öster-Rekarne, Daga och Selebo härad i Södermanlands län. Nämda skog, som genom ett kungligt brev av den 7 maj 1802 bruket fått sig upplåtet, omfattar en areal av 14,550 tunnland mot en årlig avgift av 40 riksdaler 40 skilling banko, mot villkor att bruket mot gällande pris årligen levererade minst 1,500 skeppund kanoner och ammunition. Denna nyttjanderätt har bruket bibehållit, trots att kanontillverkningen vid Åker på 1860-talet upphört.

Att staten är ägare till skogen, anses obestrifft. Brukets år 1878 gjorda framställning att få skatteköpa densamma avslogs av Kungl. Maj:t den 2 april 1891. Skogen står under domänstyrelsens vård och förvaltning. Skog skall endast få avverkas för brukets behov av kol, men har Kungl. Maj:t sedan lång tid tillbaka gett dispens för en tid av 5 år i sänder och medgivit bruket, att den får användas till brukets fria disposition av skogsprodukterna, och har bruket för varje år avverkat för försäljning avsevärda belopp. Över motionen yttrade sig kammarkollegium, som hänvisade till sitt den 23 november 1896 avgivna yttrande, däri det heter: »Åkers styckebruks ursprungliga egenskap av kronobruk och försäljningen 1640 hade icke i och för sig medfört någon annan och bättre ställning för samma bruk än dylika verk i allmänhet åtnjote. De resolutioner, som tillade Åkers styckebruk någon viss kolning från allmänningskogarna, hade uteslutande sin grund i de allmänna bruksprivilegierna och brukets egenskap av styckebruk, vars ägare det — som villkor för privilegiernas fortsatta åtnjutande — ålåg att mot ersättning vid bruket utföra kronans beställning av stycke gods (kanoner).» Vidare hänvisade kollegium till sitt till andra lagutskottet den 23 april 1920 avgivna yttrande, däri det heter bland annat: »Då emellertid utövande av ifrågavarande nyttjanderätter, vilka tillkommit under äldre tider och under helt andra samhällsliga och ekonomiska förutsättningar än de nuvarande och till äventyrs kunna medföra ett utnyttjande av skogsprodukterna på sådant sätt och i sådan omfattning, att allmänna nationalekonomiska intressen därigenom bli lidande, synes tanken på en avlösning av dessa nyttjanderätter vara värd ett

övervägande. Av dessa skäl har kollegium icke något att erinra mot en utredning, huruvida och på vad sätt bestående nyttjanderätter till statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar böra avlösas.»

Motionen bifölls av Andra kammaren men avslogs av Första kammaren, där som motiv i debatten för avslag anfördes, att motionen och Andra kammaren gått för långt och bort nöja sig med en utredning i huvudsak sådan som kammarkollegium förordad.

1924 frambar jag en motion ånyo och inskränkte mig till att yrka på en utredning på sätt kollegium förordad. Motionen bifölls även denna gång av Andra kammaren men avslogs av Första kammaren; som motiv för avslag framhölls, att frågan vore av den natur, att den borde avgöras på rättslig väg och ej av riksdagen. Jag vill i detta sammanhang påpeka, att förutom Åkers styckebruks rekognitionsskog finnes en nyttjanderätt till en annan skog i Södermanland, nämligen Tunabergs allmanning, men där lära underhandlingar på senaste tiden förts om att staten för en summa av 30,000 kronor skulle inlösa denna nyttjanderätt. Ett liknande förfarande borde kunna äga rum beträffande Åkers styckebruk. Jag har därför ansett, att frågan borde ånyo föras fram, så att saken kunde bli klarlagd, när den nu pågående femårsperioden till fri disposition av skogsprodukterna utgår. Det synes vara ett statsintresse, att staten tillvaratager sin egendom på ett bättre sätt än hittills skett. Staten förvärvar för varje år stora skogsarealer, som det synes, till höga priser men nöjer sig med att av en skogsareal av 14,550 tunnland erhålla en inkomst av 60 kronor 60 öre om året. Och då Åkers styckebruk enligt 1919 års riksdags beslut om upphävande av rätten till skatteköp ej kan förvärva äganderätt till nämnda skogar, synes det vara orimligt, att denna nyttjanderätt skall bestå till evärdliga tider, detta så mycket mer som de förutsättningar, som funnos vid tiden för dess upplåtande, ej längre finnas.

På grund av vad ovan anförts få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning, huruvida och på vilka villkor den nyttjanderätt Åkers styckebruk hittills ägt till begagnande av den mot rekognition anslagna allmanningsskogen må kunna upphöra samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 20 januari 1926.

C. J. Johansson,
Uppmålby.

Conrad Jonsson.

Bror Lundkvist.